

לא ידוע. לבו של הגה"ק התפלץ בראותו מחזות אימים אילו ונשא עיניו לשמים בתפילה: מי יתן ועם ה' המעונה יזכה להיחלץ מן המיצר ולהיות אך ורק בין יהודים בארץ ישראל, באדמת הקודש בין יהודים...

הרהורים אלה אפפו אותו מני אז ללא הרף ולא נתנו לו מנוח, הגורל המר שפקד את בית ישראל העסיק את מוחו ולבו הטהור ללא הפסק, ושם בעליית הגג של בית מדרשו השכיל להתרומם ולהתעלות והגה עמוקות והתחיל לדבר ולכתוב בשבחה של ארץ ישראל, תוך ריכוז מחשבותיו וכוחותיו ומאמצים על אנושיים, ממש.

הצרות שעלו למעלה ראש, גורלו המר של עם ה' הנתון למשיסה, היסורים שבאו עליו במידה יתירה וגדושה הציתו בקרבו את שלהבת אהבת ארץ ישראל שהיתה חבויה בקרבו ובאה לידי ביטוי בחיבורו "אם הבנים שמחה" שתוכנו: ישובה ובנינה של ארץ הקודש על ידי עליה המונית של החרדים לדבר ה'. חיבור נפלא זה כתב בשפה נרגשת ובתמצית דם לבו בשנת תש"ג בהיותו — כלשונו — בעמק עכור בבירת הונגריה, לשם נאלץ לברוח.

ביטויי החיבה של הגה"ק לבנין הארץ וכמיהתו הבלתי פוסקת להגדיל את הישוב על ידי עלייה חרדית המונית, שהופגנו על ידיו בכל הזדמנות בפני קהל ועדה. דבריו חוצבי להבת אש שנאמרו ונכתבו בלהט הקדושה מלאי חיבת הקודש בשבח כל מה שנסתבחה בו ארץ ישראל הוצגו לא פעם בראי עקום, ונתפרשו על ידי חוגים שונים שלא כהלכה בכונה תחילה, ומכאן הרתיעה של בני המשפחה לההדרת הספר הקדוש הזה תקופה ממושכת, וזאת מתוך חרדה לכבודו של האי גאון וקדוש הי"ד, ואמנם חזה בעיני קדשו מה שעלול להתרחש וחששותיו הביע באחד ממכתביו האחרונים לבנו הח"מ⁵ בכתבו: "לצערי הרב ולדאבון ליבי יש שלא ירדו לסוף דעתי בכתיבת ספרי "אם הבנים שמחה" שהוצאתי בהיותי ב"עמק הבכא" בבודפשט, וסהדי במרומים! כי בכתבי על ישוב ארץ ישראל ע"י אחינו, עיני עיני יורדה מים מעין הפוגות על עם ה' הנאנחים והנדכאים מתוקף חבלי הצרות שאין לתאר. וראיתי בארץ ישראל קרן אורה ועוגן הצלה, ואם כי ידעתי וחששתי שמא יתלו בי דברים שלא אמרתי ולא התכוונתי אליהם, הרי יודע תעלומות יעיד עלי כמה שפכתי שיח בפני בוחן לבבות, שדברי לא יהוו להם לפוקה ולמכשול. ובטוחני כי זכותה של אדמת הקודש תעמוד לכל המחוננים את עפרה לבלתי ידח ממנו כל נידח. ותמכתי יתדותי בדברי רבותינו הקדושים - אשר רבנו הגה"ק הרה"צ בעל "מנחת אלעזר" האדמו"ר ממונקאטש, היה רגיל לשננם: הרמב"ם בהל' תשובה [פ"ז ה"ה] פוסק: "אין ישראל נגאלין אלא בתשובה, וכבר

5. ראה מבוא לספרו שו"ת משנה שכיר מהדורה מחודשת, תשל"ד, ירושלים.